

Egy igazgatási per története 1951-ből ⁽¹⁾

„A Pártszervezet vezetősége igazolja, hogy Ú. J. kisoroszi lakos, bércséplő, volt bérदारáló, famegmunkáló a kulák listán szerepel. Nevezett magatartása a felszabadulás óta számtalan esetben megnyilvánult, aminek a következtében a népidemokráciához való viszonya a legrossz-szabb, szinte nyíltan a demokratikus rendszer ellen van, amit magatartásával állandóan bízonyít. A legutóbbi időben a béke, majd a begyűjtési rendelet ismertetésével kapcsolatban meg-tartott kisgyűléseken hangulatot rontóan közbeszólt, s nevétségessé igyekezett tenni az előadót, sőt még támadta is öket.”

Bevezetés

A Rákosi rendszer az igazságszolgáltatásban is gyökeres változtatásokat hozott, egy új korszak kezdetét jelentették az 1949-ben szovjet mintára bevezetett intézkedések. Az 1949. évi XI. törvénnyel az ülnökbíraskodást vezették be a büntetőügyekben, „hogy a büntető igazságszolgáltatásban a jogi szakképzettség mellett a dolgozó nép meggyőződése és felfogása teljes erővel érvényesülhessen”. Az 1949. évi XX. törvény, a Magyar Népköztársaság alkotmánya, az ún. sztálini alkotmány a bírói szervezetet is átalakította: a Kúria helyett a Magyar Népköztársaság Legfelsőbb Bírósága került a szervezet élére, az igazságszolgáltatást mellette pedig a felsőbbbíróságok, megyei bíróságok és járásbíróságok gyakorolták az igazságszolgáltatást. A szervezeti változásokat egészítette ki az ún. Bt., a büntetőtörvénykönyv általános részéről szóló 1950. évi II. törvény, amely feladatának tekintette, hogy „védelmet biztosítsanak a társadalomra veszélyes cselekményekkel szemben”. A büntetőtörvénykönyv általános része adott jogalapot továbbá az osztályszempontú bíraskodáshoz is.

Az 1950-es évek büntető pereinek figyelemre méltó részét képezik az igazgatási büntetvényben elkövetett bűncselekmények peranyagai. „Igazgatási” büntetést követett el az, aki a demokratikus államrend vagy annak alapintézményei ellen, egyes személyek vagy csoportok ellen, azok demokratikus vagy köztársasági meggyőződése miatt gyűlöltre izgat, ill. az, aki az állampolgári szabadság vagy jogegyenlőség érvényesülése ellen vagy nemzetiségi, faji, felekezeti gyűlölködésre izgat, illetőleg annak felkeltésére alkalmas más cselekményt követ el.

A per csupán egyike annak a 650 000 személy elleni eljárásnak, melyeket a bíróságok 1950 és 1953 első negyede között indítottak, de ezek bemutatása egy-egy újabb „ablak” megnyitását jelentheti a Rákosi rendszer mindennapjainak megismeréséhez, valamint mintaként szolgál arra, hogy e nagyszámú bírósági eljárás mögött valójában milyen jellegű ügyek is fordulnak elő tömegesen.

A bemutatott büntetőperben azt követhetjük nyomon, hogy egy kisoroszi lakos milyen véleményt alkotott a rendszerről, és ez önmagára és családjára vonatkozóan milyen következményekkel járt. MDP elnökkel és feleségével szembekerülni egyenes út volt a börtönbe. Feltűnő az eljárás gyorsasága is, amely az egyes iratok keltezését követve kitűnően nyomon követhető.

Az 55 éves Ú. J. az 1946. évi VII., a demokratikus államrend és köztársaság büntetőjogi védelméről szóló hírhedt törvény cikk, 2. §-ának b. pontjában ütköző igazgatási büntetvényben került először a Pest Megyei Bíróság, majd a Legfelsőbb Bíróság elé. A Pest Megyei Bíróság 1951. június 22-én, a Legfelsőbb Bíróság 1951. december 10-én hozott ítéletet az ügyben. A Pest Megyei Bíróságon tettéért egy év börtönbüntetést kapott főbüntetésésként, továbbá - mellékbüntetésésként - négy évre eltiltották a közügyektől. A Legfelsőbb Bíróság a kiszabott börtönbüntetést nyolc hónapra csökkentette, azzal az indoklással, hogy: „ez kellően szolgálja a vádlott nevelése érdekét, és kielégíti a társadalmi védekezés szempontjait is”. A főbüntetés idejét lerövidítette ugyan, a közügyektől ugyanakkor már öt évre tiltotta el, és mindezek mellett lakóházán felüli vagyona egyötöd részének az elkobzására is ítélte. Míg a Pest Megyei Bíróság ítéletében a vádlottat az ingadozók osztályához tartozónak tartotta, akit meg kell és meg lehet nyerni a szocializmus számára, addig a Legfelsőbb Bíróság a falusi spekuláns elemek közé sorolta a vádlottat, akit így a társadalom szempontjából jelentős veszélyt jelentőnek minősítettek, a nyolc hónapi börtönbüntetésnyi ítéletet pedig már a vádlott nevelése érdekében hozták meg (lásd 4. és a. 6. számú forrást)

Ú. J. 1951. áprilisában, ill. májusában követte el a vád alapjául szolgáló bűncselekményeket: először 1951. április 10-én, amikor a helyi pártelnök felesége, Sz. J.-né népnevelőként békeívhez gyűjtött aláírásokat. Ú. J. ezt oly módon tette meg, hogy neve mellett feltűntette, hogy kulák, amikor pedig ezért felelősségre vonta őt az asszony, azzal védekezett, hogy azért tette, hogy „hadd tudja meg Truman, hogy ő, a kulák, szintén békét akar”. A népnevelő megszidta, és megkérdezte, hogy miért tesz ilyet, erre pedig azt válaszolta: „azért, hogy felfigyeljenek rá, mert akárhová megy, sehol sem hallgatják meg”. Ezt a tételt a Pest Megyei Bírósággal ellentétben a Legfelsőbb Bíróság nem ítélte olyan súlyosnak, mint az utána következő vitát, mely során előbb a vádlott kérdezte meg a népnevelőt, hogy övé-e még az a ház, amelyben lakik, majd hozzátette, hogy a népnevelő fog még hozzá jönni kenyérért. Ez utóbbi kijelentése ugyanis a rendszerváltozás, valamint a népi demokratikus államrend megdöntésének reményét fejezte ki mind az első- mind a másodikfokú bíróság ítélete szerint.

A másik eset ezt követően, május 7-én történt a Kisoroszi Földműves-szövetkezet béke kisgyűlése alkalmával, ahol a terménybegyűjtési- és a nemzetközi (koreai) helyzet ismertetése volt napirenden. Amikor az egyik résztvevő arról panaszkodott, hogy a szövetkezeti árudában nem kapni szövetet a későbbi vádlott közbekiáltott, hogy „a kulákoknak most nem adnak, s még sincs szövet.”

Két nappal a kisgyűlésen történt incidens után az MDP kisoroszi szervezetének vezetősége kádervéleményében kifejtette, hogy a kisgyűlésen véleményét elmondó kuláknak „a népi demokráciához való viszonya a legrosszabb, szinte nyíltan a demokratikus rendszer ellen van, amit magatartásával állandóan bizonyít”, sőt a környezetét is reakcióssá teszi. A pártelnök, Sz. J és a [pop title="párttitkár", format="Default click" activate="click" close text="A helyűt kívánom jelezni, hogy ekkor még az alsóbb fokú pártszervezetek kettős vezetéssel működtek, ahol természetesen a titkári funkció volt a meghatározó. Az MDP 1948-ban elfogadott Szervezeti Szabályzatának 33. pontja értelmében: „A városi, kerületi és járási Pártbizottságok és az alapszervezetek vezetőségei tagjaik közül elnököt és titkárt választanak. [...] Az elnök elnököl [...] segít a titkárt.” Az 1951-es módosítás alkalmával az alapszervezetek már kimaradtak a kettős vezetési körből, az 1954-es módosítás után pedig a pártelnöki tisztség, a pártegyesülés csökkenése semmilyen szinten nem szerepelt a „pártalkotmányban.”] A. J. ezért a gyanúsított és hasonló beállítottságú lánya J. I.-né internálását javasolta.

Az 1951. május 10-én kelt, szentendrei járási rendőrkapitányságon készült környezetanulmány (lásd a 2. számú forrást), a fennálló rendszerrel szemben létező szinte összes bűnt felsorolja: vagyis, hogy a gyanúsított kulák, kizsákmányoló, osztályidegen, hangoskodó, jobboldali, továbbá, hogy a társadalmi munkákban nem vesz részt, nyíltan és burkolatlan izgat a népi demokrácia ellen, a társas gazdálkodás ellen izgatja a falu dolgozóit, valamint klerikális befolyás alatt áll, megbízhatatlan, baráti köre a múlt rezsime kiszolgálói és hívei, a község kulákjai. Mindemellett erősítve rendszeridegenségét, a múltjáról a következőket közli a környezetanulmány: tekintélyes szerepet töltött be a községben, több állandó alkalmazottat tartott, lakása németek és nyilasok találkozóhelye volt. A jelenben elkövetett tettei közül, pedig egy május 1-jére meghirdetett körmenetet említett meg a környezetanulmány írója, amit a párt hiúsított meg. Mivel a vádlott megakadályozóként nyíltan a pártot és a tanácsot nevezte meg, így ismét a rendszer ellen izgatott. A rendőrtörzsmester mindezek figyelembevételével a nevezett személy megfigyelését, és sűrű ellenőrzését kezdeményezte. A környezetanulmány egy pozitívumot említ meg a későbbi vádlottal kapcsolatban, hogy nincsenek káros szenvedélyei. A környezetanulmány által említett nyilas kapcsolatainak ellenérveként megtalálhatjuk azt az igazolást, miszerint a község lakói közül többen is, szám szerint 26-an aláírásukkal és lakcímük megadásával bizonyították, hogy Ú. J. 1939 és 1945 között nemcsak passzív ellenállást tanúsított, és elítélte a zsidókkal szembeni cselekményeket, hanem aktívan segítette is őket, helyzetükön javítani próbált.

Szintén ezen a napon, május 10-én kelt a kisgyűlés megzavarásáról tett jelentés, amelyben további terhelő kijelentések kerültek elő. A gyanúsított ugyanis a textilhiányra tett megjegyzésén túl a párt helyi vezetőjét és klientúráját is szidalmazta, előbbi, hogy a múltban zöld, most pedig vörös ingben jár, a többi vezető pedig azért, hogy mindent ők élveznek a községben.

A megidézett tanúk többsége a párt, ill. a tanács kötelékéből kikerült emberek: a helyi MDP elnök és felesége, a népnevelő, továbbá a helyi MDP titkár és a tanács VB titkára. Meghallgatásukra május 11-én került sor a Magyar Államrendőrség szentendrei kerületi-járási kapitányságán. A kihallgatásokon a gyanúsított további kifogásolható tettei kerültek napvilágra: a népnevelő szomszéd - aki egyébként a gyanúsított állítása szerint haragosa -Amerika hangját hallotta nála többször is az éteren, miközben tejtért ment át hozzá. Emellett azt is megemlítette, hogy a gyanúsított beszélgetéseik során gyakran kifogásolta a községi tanács munkáját, mivel

kevésnek találta a kapott fejadagot. A helyi MDP elnök és a VB titkár a gyanúsított lányának a tanácsstagokkal és a rendszer kiszolgálóival szembeni erőszakos viselkedését is kifogásolták.

A gyanúsított kihallgatására másnap, 1951. május 12-én került sor, ahol a Földműves-szövetkezeti kisgyűlésen tett kijelentése kapcsán hallgatták meg. A gyanúsított részben bűnösnek vallotta magát, elismerte hozzászólását a gyűlésen, és hogy ezt azért tette, mert sem J. I.-né, sem J. I.-né, a lánya - akinek pedig különösen szüksége lenne születendő gyermeke miatt - nem jutott textilhez. Ugyanakkor kijelentette, hogy az nem felel meg a valóságnak, hogy megzavarta volna a gyűlést.

Az 1951. május 19-én kelt vádirat egyrészt az osztályhelyzet hangsúlyozásaként értékelte a kulák kifejezés feltüntetését a békeíven. Továbbá az államrend megváltozása és a fasiszták visszatérése iránti reménynek minősítette a vádlott népnevelőhöz intézett szavait. A „társadalmilag rendkívül veszélyes gyanúsított” szövetkezeti gyűlésen tett kijelentését pedig gyűlölet felkeltésére alkalmasnak minősítette, mellyel a kulákság elleni küzdelmet tette nevéssé. Ezen cselekedetei miatt, továbbá osztályhelyzete (nagy vagyonnal rendelkező falusi kapitalista), a személyében és a cselekményeiben rejlő nagyfokú társadalmi veszélyesség alapján az államügyész a társadalomtól való távoltartását tartotta indokoltnak. 1951. május 13-án az államügyész el is rendelte előzetes letartóztatását, és ezt a vádlott kérelme ellenére fent is tartotta. Azt, hogy cselekményét idegességéből követte el nem mentségként, hanem indokként használta fel a további előzetes tartásához az ügyészség.

Az összetört vádlott két esetben nyújtott be írásos anyagot: először még a büntető-eljárás folyamatában észrevételeit, és bizonyítási indítványát, majd az ítélet meghozatala után pedig fellebbezését a Pest Megyei Bíróságnak, amelyek összeállításában a védője volt segítségére (lásd a 3. és az 5. számú forrást). Az első esetben a vádatat igyekszik tisztázni az indítvány, és inkább érezhető rajta a vádlott hangja. Az elbeszélés jellegű indítvány fontos kitétele annak bizonyítása, hogy őt tévesen nevezték ipari kuláknak, hiszen a cséplő-és daráló gép, amellyel rendelkezik saját keze munkájának terméke, nem tanult mestersége, továbbá háza is csupán két egyszobás lakásból áll, amin negyedmagával osztozik. A második esetben, az ítélet utáni fellebbezésben viszont már a szovjet bünvádi eljárásjogra hivatkozik, és öntudatos szocialistának vallja magát, aki tetteivel csupán a figyelmet akarta arra irányítani, hogy őt korábban tévesen a kulákok közé sorolták. Amikor a Trumannal kapcsolatos mondatát újra megemlíti az irat, ebben az esetben az amerikai elnök egy bitang jelzöt is kap, holott az eddig csupán egy helyen, a Pest Megyei Bíróság ítéletében fordult elő, vagyis vélhetően ez a szimpátiakeltés eszköze lehetett a védő részéről. A védekezés alapvetése a következő: „A büntetés célja szempontjából a döntő különbség a kizsákmányoló és a szocialista állam által kiszabott büntetés között éppen abban van, hogy a szocialista állam által kiszabott büntetés célja nem a megtorlás, vagy elrettentés, hanem a büntetett megjavítása és a szocialista társadalmi együttélés szabályainak megtartására való nevelés”. Különösen érdekessé teszi az indítványt és a fellebbezést, hogy a bizonyítási indítvány - mint a fellebbezésből kiderül - nem is került az ítélet bíróság elé, így az elsőfokú ítéletben a védelemnek igen kevés esélye volt.

A Legfelsőbb Bíróság ítéletének kihirdetése után Ú. J. további sorsa csupán közvetve követhető nyomon: az ügy 1952. február 25-én került irattárba, az ügyiratra külön is rávezették, hogy Ú. J. fogoly, ugyanakkor az ítéletben meghatározott börtönbüntetés elvileg már letelt.

A per tehát példaként szolgál egyrészt az osztályhelyzet jogban történő érvényre jutására, másrészt arra, hogy milyen apró-cseprő ügyek kerülhettek - nem elhanyagolható számban - a Legfelsőbb Bíróság elé.

A forrásokból adódó hibáinak javításával, de a dokumentumok eredeti fogalmazásmódjának és helyesírásának változatlanul hagyásával közlöm az alábbi forrásokat.

A kisoroszi MDP szervezet kádervéleménye Ú. J.-ról

M.D.P.kisoroszi szervezetének vezetőségétől.

Káder vélemény.

A Pártszervezet vezetősége igazolja, hogy Ú. J. kisoroszi lakos, bércsépítő, volt bérdaráló, fagegmunkáló a kulák listán szerepel. Nevezett magatartása a felszabadulás óta számtalan esetben megnyilvánult, aminek a következtében a népideológiához való viszonya a legrosszabb, szinte nyíltan a demokratikus rendszer ellen van, amit magatartásával állandóan bizonyít. A legutóbbi időben a béke, majd a begyűjtési rendelet ismertetésével kapcsolatban megtartott kisgyűléseken hangulatos rontóan közbeszólt, s nevéssé igyekezett tenni az előadót, sőt még támadta is őket. Továbbiakban megállapítható, hogy nevezett közelében lakók legnagyobb részének reakciós beállítottsága neki köszönhető (A. M.né, M. M.né) Feltételezhető, hogy Amerika hangját rendszeresen hallgatja.

Leányának J. I.nének, a beállítottsága hasonló, állandóan a rendszer ellen van, miért is nevezetteknek az internálását javasoljuk. Kisoroszi, 1951. május hó 9.

[Aláírások]

pártelnök	párttitkár
Sz. J.	A. J.

Jelzet: PML XXV. 2 b. (Pest Megyei Levéltár, Pest Megyei Bíróság iratai, Büntető perek) 2530/1951. Eredeti, géppel írt, tisztázat.

A szentendrei rendőrkapitányság környeztanulmánya Ú. J.-ról

Államrendőrség szentendrei városi járási kapitányság, Tahitótfalusi r[endőr] őrs

271/1951 Tárgy: Ú. J. Kisoroszi lakos kulákról környeztanulmány.

Járási Kapitányságnak
Szentendre.

Jelentem, hogy a nevezettről a környeztanulmányt lefolytattam:

Ú. J.; aki 1896 ápr.30-án, Kisoroszi, nős Sz. A-val, apja: + J., anyja: + A. I. foglalkozás bércsépítő, daráló, favágó-földműves ipari kulák, katona volt, büntetve 1948-ban közellátás érdekét veszélyeztető büntet miatt 2 hónap és 600 ft, 1950 tavaszán jogtalan iparüzés miat 2.000 ft. és 1950 őszén ugyancsak jogtalan iparüzés miatt 2000 ft. és több kisebb büntetések kihágás miatt.

A nevezett jobboldali középparaszt családból származik, születése óta nagyobb részt Kisoroszi községben volt.

Szociális helyzete: Kulák, kizsákmányoló, osztályidegen személy, mely megmutatkozik a nevezett magatartásán. Az őrsre való behívásakor is azt a kijelentést tette, hogy „Kisoroszi községben a mostani vezetők mind kanaszokból[!] tevődnek össze és azért nem tudnak semit ellintézni”. Az 1951 évi béke aláírásokról ráírta a véletlenül hozzája betévedt népnevelő aláírásgyűjtő lapjára, Ú. J. kulák vagyok. Több kijelentései voltak. Teljesen hangoskodó, jobboldali beállítottságu, semiféle társadalmi munkában nem vesz részt. (Alaposan lehet gyanúsítani a magatartásán, valamint a kijelentésein keresztül, dekorációk, Szovjet sírok megrongolásával). A nevezett [!] a múltban a község területén tekintélyes szerep töltött be, több időszakos és több állandó alkalmazottat tartott, a lakás 1943-44-ben Németek és a nyilasok találkozó helye volt, illetőleg szállása. Népidemokráciánk ellen nemcsak nyíltan hanem burkoltan, hanem nyíltan is izgat. (béke aláírás kulák szó) Felesége és családja a községben a legnagyobb krelükális [!] befolyás alatt állnak, állandóan a szomszédjánál lakó rk. plébánosnál tartózkodnak úgy ő mint családja-különösen az esti órákban. Politikailag teljesen megbízhatatlan személynek látszik, burkoltan a társas gazdálkodás ellen izgatja a falu dolgozóit. A nevezett beállítottságára [!] való tekintettel megfigyelést igényel és sűrű ellenőrzést.

Káros szenvedései nincsenek [!]. Baráti köre: amult [!] rezsim kiszolgálói és hívei a község kulákjai: Sz. ki kb. 1 hete zárva van. re[formátus] r[őmai] k[atolikus] [!] pap. Varga kulák.

A nevezett személynek a múltban tekintélyes [!] vagyona volt., melyet mások kizsákmányolásán keresztül szerzet, jelenlegi vagyona: 2 ½ kt. föld föld 1 drb. cséplőgép garnitúra traktorral, 1 drb. daráló fűrész telep, 1 ház, mely 3 szoba, 2 konyha és számos mellékhelyiségből áll, 1 drb. komplet esztergapad, gazdasági felszerelések. Felszabadulás előtt kupeckodással állat adás-vételel foglalkozott-bércsépítés és mezőgazdasági munkája mellett. Tavajai cséplés 5 ízben elromlott a cséplő gépje - és 2-3 napig csinálta-csak azért, hogy a cséplés ne haladjon. A községben, mint állandó nagyhangu nak [!] ismerik.

A Pártal -Tanácsal [!] szemben burkoltan állandóan a r[őmai]k[atolikus]-pappal együtt megpróbálják a tömegeket szemben [!] állítani: / pl. május 1-re körmenetett [!] akartak rendezni és a tanács közben járt, és ezzel kapcsolatban a pappal karöltve azt híresztelték, a faluban, hogy a Párt és a Tanács okai annak, hogy nem volt a körmenet megtartva-és ennek Ú. volt az egyik hangadója a községben.

Intézte: M. L. [rendő] [örzs]örm[ester]
Tahitótfalu, 1951 évi május hó 10-én
[Aláírás]
M.L. [rendő] [örzs]örm[ester]
örs.p[arancsno]k.

Jelzet: PML XXV. 2 b. (Pest Megyei Levéltár, Pest Megyei Bíróság iratai, Büntető perek) 2530/1951. Eredeti, géppel írt, tisztaát.

Ú. J. bizonyítási indítványa

Tisztelt Megyei Bíróság!

Ellenem folyamatban lévő büntetőügyben előterjesztett vádiratra észrevételeimet és bizonyítási indítványomat védőm útján tisztelettel az alantiakban terjesztem elő:

Mindenekelőtt előadom, hogy a vád megalapozva nincsen. Miként az alantiakból kitűnik az 1946. évi VII. t.c. 2.§. b./ pontjára alapított vád tényálladáki elemi hiányoznak. Ezt a bűncselekményt az követi el, aki

„A demokratikus államrend vagy annak alapintézményei ellen gyűlöletre izgat.”

sem a demokratikus államrend, sem annak alapintézményei ellen sem gyűlöletre nem izgattam, se e törvénybe ütköző cselekményt sem követtem el.

Anélkül, hogy az iratoknál elfekvő nyomozati iratok tekintetében bárminemű nyilatkozatot tennék, csak tényekre szorítokozom, amikor előadom, hogy mi az ami az egész vagyonomat képezi. Előadom ezt avégből, hogy a tisztelt Megyei Bíróság tegyen igazságot és állapítsa meg valóban „földműves ipari kulák”-nak vagyok-e tekinthető.

Előadom, hogy a házam két 1 szobás lakásból áll, az egyik 1 szobás lakásban lakom feleségemmel és legényfiammal, a másikban pedig leányom lakik a férjével.

Mióta csak az eszemet bírom állandóan ipari munkát végeztem, nem tanult mesterségem ez, hanem velem született kézügyességem hajtott, állandóan tettem-vettem, mesterkedtem, el-el lestem egy-egy mozdulatot, egy-egy gyártási módszert, összevásároltam ócskás telepeken alkatrészeket s ezekből az alkatrészekből saját magam, mindenki segítségével nélkül állítottam össze egy igen kis értéket képviselő cséplőgépet. Hangsúlyozom, hogy annak minden darab alkatrészét magam készítettem régi anyagokból. Ezt az egész falu tudja, mint ahogy tudja az egész falu azt is, hogy hasonlóként állítottam össze egy gatter fűrész, olyat, amelynél azokat az alkatrészeket is, amelyek más hasonló gépnél fémből vannak, én fából készítettem. Igen kevés földem van, hosszú a tél és én a telet mindenkor arra használtam fel, amiről fentebb egy ízben már szóltam, hogy a hosszú téli estéken, kis világítás mellett bár, addig-addig babrálgattam, míg egy gépet összeállítottam. Így állítottam össze a fentebb említett gépeket is és hasonlóként egy darálógépet. Ennek a három gépnek az értéke, no meg a kis házacská képezi az egész vagyonomat és éppen ezért igen rosszul esett nekem az, végeredményben mégis a rögözött földművesnek, hogy engem ipari kuláknak csúfolnak. Én szívesen viselem egy helyszínezemle költségeit is, mert arra helyezek súlyt, hogy az igazság felderíthessék. Am állapítsa meg a t. Megyei Bíróság, hogy ezen gépek mellett - persze a gépeknek nemcsak felsorolása, de megtekintése [!] is szükséges - valóban nem gúnyt űznek belőlem és nem csúfondáros magatartást tanúsítanak velem szemben, amikor engem ipari kuláknak neveznek és amikor velem viseltetik az ipari kulákság minden hátrányát. Az sem helytálló, mintha én jobboldali földműves családból származnék. Nekem a megélhetésemet ezekkel a gépekkel piszmogás, munkálkodás képezi, soha családomban jobboldali gondolkodású nem volt és én sem vagyok az.

Fentebb idéztem a törvényt, azt a törvényt, amelyre a vádirat velem szemben a vádat alapítja és meg is maradok a vádirati tényállás mellett. A vádirat terhemre két kijelentést inkriminál. Azt mondja a vádirat, hogy az a kijelentésem, hogy Sz-né eljöhöz hozzám kenyérért, olyan reményemet fejezte volna ki, hogy az államrend megváltozik, stb. Hát ha a t. Megyei Bíróság megnézi majd a leányomat, akinek a tárgyaláson jelenlétéről gondoskodom, feltéve, hogy időközben nem hoz gyereket a világra, akkor megállapítást fog nyerni az, hogy ennek a kijelentésemnek ilyekénti magyarázata nyilvánvaló félreértésen alapszik.

Leányom erősen előrehaladott áldott állapotban lévő asszony, Miként az iratokból megállapítható Sz. J.né, akivel egyébként is haragos viszonyban vagyok, a községben bába tevékenységet folytat. Amikor tehát azt állítottam, hogy eljöhöz hozzám kenyérért, akkor én arra gondoltam és pedig más is csak arra gondolhatott, hogy majd ha az én leányomnak a szüléskor bábára lesz szüksége, akkor majd eljön hozzám, mert el is kell jönnie, ill. el is jöhöz hozzám kenyérért. Ennek a tényállásomnak a valóságát előállítandó leányomon a bíróság azonnal észlelni fogja. Messzemenő következtetésekből vádiratot adni, ill. vádiratban olyan célszót imputálni, amely célszót tényleg alapja nincsen, alig ha lehet, de különösként furcsa volna ily fontos és súlyos következményekkel járó bűncselekményeknek a tényálladáki elemeit állítani összeg igen-igen messzemenő következtetésekből.

Ugyancsak téves az „Ú. J. kulák vagyok” olykénti magyarázata, amely magyarázat arra engedne következtetni, amiről a vádirat szól. Fentebb ismertettem vagyoni állapotomat és mondtam azt, hogy a végsőig keserített, hogy a vagyoni állapotom túlértékelésével és hogy úgy mondjam valóban gúnyval ipari kuláknak neveznek, aminek ténybeli alapja nincsen. Egyébként sincs szösz szerint idézve az aláírás, ténybeli alapja nincsen. Egyébként sincs szösz szerint idézve az aláírás, mert én nem azt írtam, hogy Ú. J. kulák vagyok. És főként az bántott, hogy olyanok neveznek kuláknak, akik maguktól minden kényszerű ok nélkül nyugatra távoztak, majd szimpatizáltak a nyilaskeresztes párttal. Azt kifogásoltam én mindig, miért azok a lehangosabbak, akiknek vaj van a fejükön. Kihangsúlyoztam én a békeív aláírása során azt, amit reám fogtak, ezzel azonban nem követtem el izgatást, mert ha igaz az, amiről a nyomozati eljárás jelentés formájában szól, hogy én kulák vagyok, akkor ez a megjelölés nem jelent izgatást, sőt azt jelenti, hogy nincs ember az országban és történetesen Kisoroszi községben, aki ne vágyva-vágná a békét, lett légyen az nincstelen, kiszgazda, középparaszt, vagy kulák. De mi alapja sincsen annak sem, mintha engem

„A Földműveszövetkezetben azért nincsen szövet, sem más, mert a kulákok felvásárolták”

célatosság vezetett volna e kijelentésben. Ehelyütt is csak a való tényállást rögzítem le:

Említett leányom szülési segélyként 300.-Ft-t kapott. Ezt a 300.-Ft-t azért kapta, hogy vásároljon gyerekhalmi, több ízben megkísérelte eredménytelenül. Én kritikát gyakoroltam, arról aztán nem tehetek, hogy akinek a hibája lehetett az, hogy a határozott rendeltetéssel kapott 300.-Ft-ért, elsősorban az anyáknak juttatandó árukból leányom nem tudta megkapni a gyerekhalmi, nem gyakoroltak önkritikát és nem látták be azt, hogy elsősorban a leendő anyát illetik meg gyerekhalmik. Itt sem találók a felhívott törvényhely alkalmazására kellő ténybeli és jogbeli alapot.

A nyomozati iratok engem semmiképp [!], haszontalan embernek állítanak be. Becsatolok egy nyilatkozatot, amelyen az aláíróknak nemcsak a neve, hanem a lakcíme is ott van és bár jól tudom, hogy alig ha teljesíti a t. Megyei Bíróság ezt a szokatlan bizonyítási indítványomat, amit ezennel megteszek, mégis előterjesztem. Válasszon ki a t. Megyei Bíróság a csatolt nyilatkozat aláírói közül bárkít, idézze meg a tárgyalásra, meg fogja állapítani hogy lehet, hogy kifogadásom [!] ingerült hangon történt, de hogy a célzata nem volt izgatás, azt e nyilatkozatot sajátkezűleg aláírók külön-külön igazolni tudják. Miként igazolni fogják nevezettek azt is, hogy megjegyzéseim a zöldínggel kapcsolatosan a valóságnak megfeleltek.

A fenti bizonyítási indítványon túlmenően kérem szükségképpen K. J.né [pontos cím], és R. P.né [pontos cím] tanúk megidézését.

Nyilván összetévesztenek engem valakivel, mert én fogházbüntetésre soha nem voltam büntetve és ilyet ki nem állottam. Ami pedig azt az állítást illeti, mintha én a leányomat óhajtánám Sz.-né helyébe hozni be szüléznőként, előadom, hogy ez is légből kapott állítás csupán, mert leányomnak ilyen előképzettsége nincsen és szándékában sem áll az előképzettség megszerzése.

Tisztelettel
Ú. J.

Jelzet: PML XXV. 2 b. (Pest Megyei Levéltár, Pest Megyei Bíróság iratai, Büntető perek) 2530/1951. Eredeti, géppel írt, tisztaát.

A Pest Megyei Bíróság ítélete

A pestmegyei bíróság
B. 2530/1951/5. szám

A Nép-köztársaság nevében!

A pestmegyei bíróság az izgatás büntette miatt Ú. J. ellen indított büntetőügyben nyilvános tárgyalás alapján meghozta a következő ítéletet:

Ú. J. vádlott, 55 éves Kisoroszi szül. etesű ottani [pontos cím] lakos, magyar állampolgár, nős, 3 gyermeke van, katona nem volt, vagyona 1 hold szántó, 435 négyszögöl szőlő, 1300 négyszögöl kert, és egy lakóház, földműves foglalkozású, aki az 1951. évi május hó 13 napjától előzetes letartóztatásban van, bűnös 2 rendbeli az 1946. VII. tc. 2 §. b.) pontjába ütköző izgatás büntetésében. A bíróság ezért Ú. J. vádlottat az 1946. VII. tc. 10.§. 3. bekezdése és a Btá. 39., 41. §-ai alapján a Btá. 51. § d.) pontjának alkalmazásával 1 (egy) évi börtönrre, mint főbüntetésre, továbbá a közügyektől 4 (négy) évi időtartamú eltiltásra, mint mellékbüntetésre ítéli; A szabadságvesztésből a vádlott előzetes letartóztatásával a Btá. 54. §-a alapján 1 (egy) hónapot és 9 (kilenc) napot kitöltöttnek vesz. A vádlott köteles az eddig felmerült bűnügyi költség fejében 50 Ft-ot és az ezután felmerülő bűnügyi költséget az államkincstárnak megtéríteni.

Indokolás:

I.

Az államügyész az 1951. á. 274/1. számú vádirattal egyezően 2 rb. az 1946:VII. tc.2.§ b./ pontjába ütköző izgatás büntette miatt emelt vádat Ú. J. ellen.

II.

A bíróság a tárgyalás adatai alapján tényként állapította meg a következőket:

A vádlott atyja hajómunkás, napszámos, élete végén községi mezőőr volt, akitől 1 hold szántót, 1300 n.öl kertet és 435 n. öl szőlőt örökölt. A vádlott ingatlan vagyona ma is ennyiből és egy lakóházból áll.

A vádlott 1924-ben ócska anyagokból- túlnyomórészt fából- összeállított egy cséplőgépet, amellyel az idők folyamán bércsépést végzett. Később ugyancsak összeszedett anyagokból sajátkezűleg felszerelt házában egy famegmunkáló gépet, majd felállított egy darálógépet. A felszabadulás óta egyízben már felajánlotta cséplőgépét a kisoroszi földművesszövetkezetnek, de nem vették át, mert a gép úgyszólván teljesen fából van, kis teljesítményű.

Ilyen előzmények után a vádlottat 1950-ben felvették a kulákok listájára, amit ő nagyon nehezményezett. Később kérelmet nyújtott be, hogy töröljék a listáról. Kérését már a pártbizottság elutasította - úgyhogy a községi tanács nem is vette tárgyalás alá- azzal az indoklással, hogy a tanács nem foglalkozhatik [!] kulákmentéssel. Ezzel szemben két másik kisoroszi lakost, akiknek ugyancsak cséplőgépük volt és amellet kb. 5 hold földdel rendelkeznek, a tanács a kulákok listájáról törölt.

A vádlott 3 felnőtt gyermekei közül az egyik szövetkezeti ipari munkás, a másik kettő pedig gyári munkás felesége. A vádlott a földjeit maga és családtagjai művelik, gépeit maga kezeli. Darálója és famegmunkáló gépe már hosszabb ideje nincs üzemben, cséplőgépe az idei cséplési munkálatokra is be van osztva.

1951. április 10-én a vádlott kisoroszi lakásán megjelent Sz. J.né községi szülész (a pártelnök felesége) és C. L.né, hogy a ház lakói a békeívet aláírassák. A vádlott feleségét és leányát találták otthon, akik kérték, hogy a békeívet aláírassák, ami azután meg is történt. Hazajött azonban közben a vádlott is, aki ugyancsak alá akarta írni a békeívet, de azzal a kikötéssel, hogy neve mellé odairhassa: kulák vagyok és vályogvető. Sz.né természetesen ezt nem engedte meg. Egy óvatlan pillanatban azonban Ú. J. mégis oda írta a nevét az ívre ilyképen: „Ú. J. kulák vagyok”. Amikor Sz.né ezert rátámadt és felelősségre vonta, azt felelte, azért tette, hadd tudja meg az a bitang Truman, hogy ő, a kulák, szintén békét akar. Ezután Sz.né és a vádlott között vita kerekedett, amelynek során a vádlott ezt a kijelentést tette nevezetire: „Eljöhét még maga hozzám kenyérért!”

A fenti eset után 1951. május 7-én Kisorosziiban szövetkezeti kisgyűlés volt, melyen a vádlott is megjelent, s amikor az egyik résztvevő arról panaszkodott, hogy a szövetkezeti árudában nem kapni szövetet, a vádlott gúnyos hanglejtéssel így kiáltott közbe: „A kulákoknak most nem adnak, s mégis szövet!” A vádlott közbeszólása folytán zavar keletkezett a gyűlésen, ami siettetett annak befejeését.

III.

A vádlott elismerte részbeni bűnösségét, és pedig abban, hogy kulákká minősítése kérdésében nem fordult kellő időben az illetékes hatóságokhoz, hanem a fentebb leírt eljárásához folyamodott. Védekezése az volt, hogy így akarta felhívni a figyelmet arra a vélt sérelmére, ami őt kulákká minősítésével érte. A második vádpont tekintetében pedig az volt a védekezése, hogy 2 nappal megelőzőleg leányának nem adott textilárut a szövetkezetnek azzal az indoklással, hogy akinek a férje iszik, az ne vásároljon, s ezért a kérdés felvetésekor indulatba jött.

Egyébként a vádlott ténybeli beismerésben volt.

A bíróság a vádlott védekezését nem fogadta el, s bűnösségét 2 rendbeli izgatás büntetésében megállapította.

Vádlottnak az a cselekménye, hogy a békeíven neve mellé odaírta: „kulák vagyok”, annak következtében, hogy a békeív aláírás céljából sok más személykezebe is került, alkalmas arra, hogy a kulákok iránt szánalmat keltsen a népi demokráciának kulák-politikája ellen izgasson; abban a kijelentésében pedig, hogy „eljöhét még maga hozzám kenyérért”, egyenesen az a remény jut kifejezésre, hogy a népi demokratikus államrend majd megdől s a jelenlegi pártelnök felesége ismét a kulák kegyére lesz majd ráutalva.

A vádlott fenti cselekményei tehát alkalmasak arra, hogy a demokratikus államrend ellen gyűlöletre izgassanak.

De ugyanilyen hatású és jellegű volt a kisgyűlésen elhangzott közbekiáltása is, mert egyrészt burkoltan arra utal, hogy a kulákokat alaptalanul vádolják meg a készletek felvásárlásával, másrészt azt az állítást tartalmazza, hogy ipari termelésünk, 5 éves tervünk nem tudja kielégíteni az indokolt szükségleteket sem.

Ezek az állítások pedig ugyancsak alkalmasak arra, hogy a demokratikus államrendünk ellen gyűlöletet keltsenek. A vádlott bűnösségét tehát a rendelkező rész értelmében meg kell állapítani.

IV.

A büntetés kiszabásánál a bíróság vizsgálta a vádlott személyében rejlő társadalmi veszélyesség fokát. Úgy látta, hogy a vádlott kuláknak nem minősülő személy, hanem az ingadozók osztályához tartozik, akit meg kell és meg lehet nyernünk a szocializmus számára.

Cselekményeinek társadalmi veszélyessége tagadhatatlanul nagyfokú, mert a mezőgazdaság szocialista átépítésének jelenlegi szakaszában minden olyan cselekedet, amely falun a békés fejlődés útját zavarja, fokozott mértékben veszélyezteti szocialista államrendünk kiépítését is.

Súlyosító körülményként jelentkezett még a vádlott büntetett előlétele, viszont enyhítő körülményként bűnösségének elismerése.

Mindezekre figyelemmel úgy találta a bíróság, hogy vádlottal szemben indokolt a Btá.51.§-ának alkalmazása, s a törvényben előírt legkisebb büntetés mértékénél kisebb, de mindenesetre jelentős tartalmú börtönbüntetés kiszabása célszerű, amely egyrészt szem előtt tart bizonyos nevelő célt, másrészt viszont módot ad a vádlott világszemléletének a szocializmus irányában való átalakítására.

Budapest, 1951. évi június hó 22. napján.

dr. K. Gy. tanácsvezető	dr. E. L. m. bíró, ítéletszerkesztő
----------------------------	--

K. Gy. ülnök	J. J. ülnök	Sz. K.né ülnök
-----------------	----------------	-------------------

Írásbafoglalva: VI/30.

Jelzet: PML XXV. 2 b. (Pest Megyei Levéltár, Pest Megyei Bíróság iratai, Büntető perek) 2530/1951. Eredeti, géppel és kézzel írt, fogalmazvány

Ú. J. fellebbezése

Tisztelt Megyei Bíróság!

B 2530/1951. számú ítélet ellen a tárgyaláson szóvel [!] bejelentett fellebbezésemet tisztelettel a következőkben

indokolom:

Mindenekelőtt tisztelettel előadom, hogy szóvel [!] előterjesztett fellebbezésemben nem tudtam panaszt tárgyává tenni azt, hogy a f. év június hó 9.-én kelt előterjesztett észrevételeim és bizonyítási indítványom nem volt az ítélő bíróság előtt [popup title="["]] format="Default click" activate="click" close text="Fél oldalon át taglalja, hogy miképpen próbálta felkutatni a büntetőtanáchoz beadott kérvényét, és érvényt szerezni ennek."Jaz abban előterjesztett bizonyítási indítvánnyal és az ahhoz mellékelt nyilatkozattal a büntetőtanács nem foglalkozott, aminek egyenes folyománya a tényállás helytelen megállapítása. [popup title="["]] format="Default click" activate="click" close text="["]] hivatkozva a szovjet bünvádi eljárásjogra is." Ismételjük meg mi is történt!

Az ítélet maga is tényként állapítja meg, hogy nem vagyok kuláknak tekinthető-, megállapítja tényként, hogy ezzel szemben két másik kisoroszi lakost, akiknek ugyancsak cséplőgéjük volt és kb. 5 hold földdel is rendelkeznek, a tanács a kulákok listájáról törölt-, megállapítja a bíróság igen helyesen tényként, hogy kuláknak nem minősülök-, hogy 1924-ben ócska anyagokból - tulnyomórészt fából - összeállítottam egy cséplőgépet-, hogy ugyancsak összeszedett anyagokból saját kezűleg háznál felszereltem egy fagegmunkáló gépet-, hogy a cséplőgépet a Kisoroszi Földművelésügyi Minisztérium már régebben felajánlottam, de nem vették át, mert a gép úgyszólván teljesen fából van, kis teljesítményű.

Tévedett tehát mindezen megállapítások után a Megyei Bíróság akkor, amikor engem kétféle, az 1946. VII. t. c. 2.§. b./ pontjába ütköző igazgatás büntetével mondott a vád szerint ki bűnösnek, s mellőzte annak a megállapítását, hogy végső elkeseredésemben, jogos felindulásomban és méltán érzett szegényérzettel idegeim felkorbácsolódván, vesztettem el a türelmemet, józanságomat és fakadtam ki méltánytalan elbánás ellen. Ám de ez a kifakadás, az a tényállás, amely a kifakadással kapcsolatos, nem alkalmas a vádbeli cselekmény tényálladáki elemeinek fedésére, mert megállapítja ám a tényállás azt is, amikor én a békeívet „kulák vagyok” megjelöléssel írtam alá, akkor azt is mondtam: „Hadd tudja meg az a bitang Truman, hogy én kulák vagyok és szintén békét akarok”.

Ilyként kellett volna a büntetőtanácsnak mérlegelnie e kijelentésemet, nem kiragadni magát a kijelentést, de a tényállásnál megállapítani a célzatot.

Nem vagyok én osztályidegen, mégcsak ingadozó sem vagyok, hiszen gyermekeimet is munkára neveltem, miként megállapítást nyert, hogy gyermekem ipari munkás, két leány pedig gyári munkás felesége. Hogy azt a csekély földet, amellyel rendelkezem, magam és családtagjaim műveljük, gépeimet magam kezelem. Ilyen előzmények után nem lehet engem az ingadozók osztályához tartozónak tekinteni, hanem öntudatos szocialistának, aki mindenként fel akarta hívni a rajtam esett sérelemre a figyelmet, hogy e sérelem törvényes keretek között reparáltassék. Miért igazgaték én a saját osztályom ellen.

Tévedett a Megyei Bíróság, amikor a békeíven nevem mellé „kulák vagyok” odabiggyesztésének olyan jelentőséget tulajdonít, amely alkalmas a kulákok iránti szánalom keltésére és a kulák politikai elleni igazgatására. Ellenkezőleg! Megítélésem szerint - amire fentebb már reámutattam - ha az egész mondatot ismertetik, azt is tehát, amit az aláírás céljaként megjelölés, mint tényállást a sérelmes ítélet is magáévá tesz, akkor abból a helyes okfejtéssel csak az a következtetés vonható le, hogy én is, ha ilyen minőségben is a békét kívánom. Nem igaz tehát az a feltevés, mintha akár kulák is háborút kívánnék és csatlakoznék bármely imperialista célkitűzéshez.

Ami már most a textilárak vásárlásával kapcsolatos kijelentésemet illeti, ennek sem lehet azt a jelentőséget, sem azt a célt tulajdonítani, aminőt a sérelmes ítélet annak tulajdonít, Jogos kritikát gyakoroltam a beszerzés fogyatékoságáról és arról, hogy nem lehet arra az álláspontra helyezkedni, hogy a határozott rendelkezéssel, tehát csecsemők részére küldött anyagot azok, akik arra érdemesek, azt meg ne kapják. A leányom másállapotban volt és van, miként azt az ezennel ide eredetiben csatolt hatósági orvosi bizonyítvány tanúsítja. ?t tehát függetlenül attól iszákos-e az ura, vagy sem, joggal megilleték azok a holmik, amelyek a csecsemő kezeléssel kapcsolatosan ily rendeltetéssel az áruháza elküldtek. Tehát amikor én azt a kijelentést tettem ugyancsak kritikát gyakoroltam és nem szánalmat kívántam a kulákok javára kelteni, hogy igen is valahol valami hiba van a vásárlás, vagy elosztás tekintetében Kisorosziiban, mert első a gyermek, függetlenül attól [!], hogy kié, s nem lehet semmiféle kifogást használni fel, mert mindaddig, amíg ily rendeltetéssel küldött árut csecsemők javára igényelnek, másnak adni nem lehet.

E helyüvé kapcsolódik harmadik kijelentésként terhemre rótt:

„Eljöhét még maga hozzám kenyérért”

A tárgyaláson kérdést intézett hozzám a védelem. Megérdeklődte megfelel-e a valóságnak az, amit e helyütt hitelt érdemlően, hatósági orvosi bizonyítvánnyal igazoltam, az nevezetesen, hogy a leányom kisbabát vár. Beigazolást nyert a tárgyaláson az, hogy Sz. J.né, pártelnök felesége szülésznő. Ez a kijelentésem azt jelentette, hogy ne legyen olyan gőgös, mert hiszen eljöhét még hozzám kenyérért, hiszen rövidesen lebabázik a kisleányom és akkor - érthetőleg - szükségünk lehet reá, ő viszont ellenértékként fizetséget kap. Így értelmeztem és nem másként. A helytelenül megállapított tényállás következményeként terhemre rótt bűncselekménynek tényálladáki elemei fenn nem forogván, felmentésemet kérem.

Ezeket az elveket tette magáévá a magyar törvényhozás, amikor a Btá-t és az új bünvádi perrendtartást megalkotta és e magasztos elvekre tekintettel kérem a t. Fellebbezési Bíróságot, hogy a jogszabálysértéssel, helytelen ténybeli következtetéssel és iratellenesen megállapított tényállásra alapított ítélet megsemmisítésével a II. Bpn. 67.§-ának /2/ bekezdése alapján állapítson meg új tényállást, amelynél a fentebb előadottakat figyelembe venni és ilyként megállapított új tényálláshoz képest oly büntetést állapítani meg szükségképpen, amely gyökeresen különbözik a büntetésnek attól a természetétől, amellyel a kizsákmányoló államban találkoznunk.

Az enyhítő körülményeket sem mérlegelte ki javamra a t. Elsőbíróság. Nem mérlegelte azt, hogy nem vagyok osztályidegen, hogy dolgozó vagyok, hogy jogos felháborodásomban ragadtattam el magam kétértelműként magyarázható, de semmiként sem az ítéletben megállapított magyarázatban róható kijelentéseket, hogy nem állok szemben a dolgozó néppel.

Tisztelettel
Ú. J.

Jelzet: PML XXV. 2 b. (Pest Megyei Levéltár, Pest Megyei Bíróság iratai, Büntető perek) 2530/1951. Eredeti, géppel írt, tisztázot.

A Legfelsőbb Bíróság ítélete

B.IV.9756/11. szám
1951

A NÉPKÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN! A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

az igazgatás büntette miatt Ú. J. kisoroszi lakos ellen indított bünygyet, melyben a pestmegyei bíróság B 2530/1951-5 szám alatt ítéletet hozott, bejelentett fellebbezés folytán tartott nyilvános tárgyaláson vizsgálat alá vette és meghozta a következő

Ítéletet:

A Legfelsőbb Bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét akként változtatja meg, hogy a vádlott cselekményét egységesen egy rendbeli folytatólagosan elkövetett demokratikus államrend ellen gyűlöletre igazgatás büntetének minősíti és ezért a vádlottat 8 /:nyolc:/ hónapi börtönrre, 5 /:öt:/ évi közügyektől való eltiltásra és lakóházán felüli vagyona egyötöd részének elkobzására ítéli.

Egyebekben a fellebbezést elutasítja.

A vádlott a szabadságvesztés büntetésébe az elsőbírói ítélet kelte óta kiállott előzetes letartóztatással beszámít további 5 /:öt:/ hónapot és 18 /:tizennyolc:/ napot. Ezt az ítéletet közölni kell az illetékes tanács pénzügyi osztályával is.

Indokolás:

Az elsőbírói ítélet ellen fellebbezéssel élt:

A közbírói súlyosításért, a védelem: a bűnösség megállapítása miatt, enyhítésért és a felajánlott bizonyítási indítvány mellőzése miatt.

Az elsőbíróság az ítélet indoklásában nem is foglalkozik a védelem által felajánlott bizonyítás mellőzésével. Ennek a hiányos indoklásnak a pótlásául megállapítja a Legfelsőbb Bíróság, hogy a vádlott általános magatartására vonatkozóan felajánlott bizonyítási indítvány az ügy eldöntése szempontjából nem lényeges,- törvénysértés nélkül történt tehát ennek mellőzése.

A Legfelsőbb Bíróság az 1949: XI. tc. 67. § 2. bekezdése alapján az elsőbíróság által részben hiányosan megállapított tényállást Sz. J. né tanú vallomása alapján akként egészíti ki, hogy a vádlott a béke íveknek a tényállásban megállapított módon történt aláírása után megkérdezte a tanút, hogy az övé /: a tanúé:/ -e az a ház, amelyben lakik és csak ezt követően mondotta a tanúnak, majd jön még maga hozzám kenyérért. Ettől eltekintve a Legfelsőbb Bíróság az elsőbíróság által megállapított tényállásban az 1949: XI. tc. 67. § 2. bekezdésében írt hibát nem észlelt, így határozatát a fenti kiegészítéseken felül azokra a tényekre kellett alapítsa, amelyeket az elsőfokú bíróság valóknak fogadott el. /:1949. XI. tc. 67. § 1 bek.:/

A bizonyítékok mérlegelése alapján megállapított és a fentiekkel kiegészített tényálláshoz képest az elsőbíróság helyesen állapította meg a vádlott bűnösségét.

A Legfelsőbb Bíróság a bűnösség szempontjából nem tulajdonított lényegesebb súlyt a béke ív aláírásával kapcsolatban megállapítottaknak.

Ellenben: lényeges a vádlottnak az aláírás után kifejlődött vita során az egyik népnevelő: a párttitkár felesége felé tett az a kijelentése: „majd jön még maga hozzám kenyérért”. Ebből a kijelentésből - összevetve azt a vádlottnak a kijelentést közvetlenül megelőzően a tanúhoz intézett - a vádlott beállítottságát felfedő ezzel a kérdéssel: „magáé még az a ház, amelyben lakik?”- valóban egyedül csak az a jogi következtetés vonható le, hogy a vádlott kijelentésével rendszerváltozásra célzott és hogy tudatában is volt annak, miszerint kijelentése erre irányult. A szövetkezeti kisgyűlésen tett az a kijelentése pedig, hogy „a kulákoknak most nem adnak és még sincs szövet”, függetlenül attól, hogy mennyiben felel meg a tényeknek, helyre és körülményekre tekintettel és figyelemmel a kijelentés agitatív erejére, alkalmas volt antidemokratikus hangulat szítására.

Törvényszerűen minősítette tehát az elsőfokú bíróság a vádlottnak ezeket a cselekményeit az 1946:VII.tc.2.§ b./ pontjában meghatározott izgatás büntettének.

Annyiban azonban téves a minősítés, hogy nem két rendbeli bűncselekmény valósult meg a fenti kijelentésekkel,- hanem az egymáshoz közeli időben, egységes jogi tárgyat támadó, ugyanazon antidemokratikus beállítottságból eredő cselekmények egységesen egy rendbeli folytatólagosan elkövetett cselekménynek minősülnek.

Ehhez képest a Legfelsőbb Bíróság az elsőbírói ítéletnek minősítő részét a fentiek szerint megváltoztatta.

E változtatás folytán új büntetés kiszabása vált szükségessé.

Ezzel kapcsolatban a Legfelsőbb Bíróság mellőzte annak megállapítását, hogy a vádlott „nem kulák”, - mert a közigazgatási hatóságnak törvényes hatáskörében hozott az a döntése, hogy valamely - ezigdig kuláknak nem tekintett személyt felvett a kuláklísta, a rendes bíróság által felül nem bírálható.

A Legfelsőbb Bíróság a rendelkezésre álló összes adatokat mérlegelésével értékelte a vádlott osztályhelyzetét. Figyelembe vette, hogy a vádlott-bércsépéléssel foglalkozott és gépi termelőeszközökkel (daráló és fagegmunkáló gép) rendelkezik, különösen pedig azt, hogy több ízben volt már büntetve közellátási, illetve gazdasági jellegű cselekményekért. Ezek összevetésével egy találta, hogy vádlott a falusi spekuláns elemek közé tartozik. Személyéből a társadalomra áruoló veszély tehát jelentősebb.

A büntetés kiszabásánál a Legfelsőbb Bíróság figyelemmel volt arra, hogy közvetlenül a békeív aláírásával kapcsolatos cselekménye nem bír különösebb jelentőséggel, - hogy a rendszerváltozásra utaló kijelentés vita közben, felindult lelkiállapotban hangzott el, - hogy a vádlottat a szövetkezeti kisgyűlésen tett kijelentésével kapcsolatban is részben kulákká nyilvánítása felett érzett elkeseredése motiválta.

Mindezekre figyelemmel tehát a Legfelsőbb Bíróság vádlottat a Bt. 51. § d./ pontjának alkalmazásával 8 hónapi börtönbüntetésre ítélte, mert ez kellően szolgálja a vádlott nevelése érdekét és kielégíti a társadalmi védekezés szempontjait is.

A mellékbüntetésül alkalmazott közügyektől eltiltás a Bt. 39. §-ának a részleges vagyonek Kobzás alkalmazása pedig az 1946: VII. tc. 10. § 5. bekezdésének kötelező rendelkezésén alapul.

Egyebekben a Legfelsőbb Bíróság a fellebbezéseket elutasította.

Budapest, 1951. december 10.

Dr. L. M. sk. tanácsvezető, dr. I. L. sk. előadó, dr. S. P. sk. bíró, K. J. sk. ülnök, az aláírásban akadályozott Sz. I. ülnök helyett is dr. L. M. sk. tanácsvezető.

Jelzet: PML XXV. 2 b. (Pest Megyei Levéltár, Pest Megyei Bíróság iratai, Büntető perek) 2530/1951. Eredeti, géppel írt, tisztázata.

Címkék:

[felsőbb bíróság](#) ^[3]

[terménybegyűjtés](#) ^[4]

[Truman](#) ^[5]

[MDP](#) ^[6]

Kiadás: 9. évfolyam (2009) 1. szám

Forrás webcím: https://www.archivnet.hu/hetkoznapok/egy_izgatasi_per_tortenete_1951bol.html

Hivatkozások

[1] https://www.archivnet.hu/hetkoznapok/egy_izgatasi_per_tortenete_1951bol.html

[2] <https://www.archivnet.hu/javascript%3A%20void%280%29%3B>

[3] <https://www.archivnet.hu/cimkek/felsobirosag>

[4] <https://www.archivnet.hu/cimkek/termenybegyujtes>

[5] <https://www.archivnet.hu/cimkek/truman>

[6] <https://www.archivnet.hu/cimkek/mdp>